

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Актуальні проблеми
вітчизняної
та всесвітньої історії**

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 35

Рівне – 2023

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 35. Рівне: РДГУ, 2023. 199 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м.Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м.Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м.Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м.Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м.Київ)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 30 листопада 2023 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ №15857-4329Р

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
Факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
dekanat.fipmv@rshu.edu.ua <https://fipmv.rshu.edu.ua/>
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ISSN 2519-1942

9 772519 194006

Джерела та література

1. Баженова Г. Ю. (2007). Міжнародні конгреси орієталістів у контексті європейської інтеграції науки (остання чверть XIX – початок XX ст.). *Сходознавство*. № 37. С. 22–32.
2. Баженова Г. Ю. (2007). Роль міжнародних конгресів орієталістів у дослідженні історії народів Сходу (друга половина XIX – початок XX ст.). *Каразінські читання. Серія Історія. матеріали міжнар. наук. конф.* Харків. С. 21–22.
3. Франко І.Я. *Додаткові томи до зібрання творів у 50-ти т.* К.: Наукова думка, 2010. т. 54. С. 69–71.
4. Франко І. Конгрес орієталістів. [Про одинадцятий міжнародний конгрес орієталістів]. URL: [http:// https://www.i-franko.name/uk/Misc/1898/KongresOrientalistiv.html](http://https://www.i-franko.name/uk/Misc/1898/KongresOrientalistiv.html).
5. Orientalists. International Congress of. URL: [http:// https://www.encyclopedia.com/orientalists-international-congress](http://https://www.encyclopedia.com/orientalists-international-congress).

References

1. Bazhenova H. Yu. Mizhnarodni konhresy orientalistiv u konteksti yevropeiskoi intehratsii nauky (ostannia chvert XIX – pochatok XX st.). *Skhodoznavstvo*. № 37. S. 22–32.
2. Bazhenova H. Yu. (2007). Rol mizhnarodnykh konhresiv orientalistiv u doslidzhenni istorii narodiv Skhodu (druha polovyna XIX – pochatok XX st.). *Karazinski chytannia. Seriiia Istoriiia. materialy mizhnar. nauk. konf.* Kharkiv. S. 21–22.
3. Franko I.Ia. *Dodatkovy tomy do zibrannia tvoriv u 50-ty t.* K.: Naukova dumka, 2010. t. 54. S. 69–71.
4. Franko I. Konhres oriientalistiv. [Pro odyndatsiatyi mizhnarodnyi konhres oriientalistiv]. URL: [http:// https://www.i-franko.name/uk/Misc/1898/KongresOrientalistiv.html](http://https://www.i-franko.name/uk/Misc/1898/KongresOrientalistiv.html).
5. Orientalists. International Congress of. URL: [http:// https://www.encyclopedia.com/orientalists-international-congress](http://https://www.encyclopedia.com/orientalists-international-congress).

УДК 94(477):930.85(=411.16)(477.81)

ДОКУМЕНТИ З ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ЄВРЕЇВ МІЗОЧА: ФОРМИ ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА ЗБЕРІГАННЯ НА ПРИКЛАДІ МІЗОЦЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

Роман Михальчук

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Чорновола, 76,а

e-mail: r.mykhalchuk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9313-4830>

Оксана Пальчевська

Бібліотека-філія селища Мізоч КЗ «Мізоцький центр культури, дозвілля і туризму»

Мізоцької селищної ради

Україна, 35740, с. Кунин, вул. Казьонщина, 26

e-mail: oksana_svit@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8743-9840>

Мета статті – висвітлити форми документації матеріалів з історії євреїв періоду Другої світової війни і Голокосту в Мізочі в Мізоцькій бібліотеці на Рівненщині. У статті висвітлено діяльність україно-німецького проєкту “Мережа пам’яті” та результати даного проєкту для мізоцької громади (оцифрування документів, публікація видання про Голокост в Мізочі, встановлення інформаційних таблиць поблизу місця масового розстрілу єврейської громади в 1942 р.).

Ключові слова: Мізоцька бібліотека, Голокост, євреї, “Мережа пам’яті”.

DOCUMENTS FROM THE HISTORY AND CULTURE OF THE JEWS OF MIZOCH: FORMS OF DOCUMENTATION AND STORAGE AS AN EXAMPLE OF THE MIZOCH LIBRARY

The purpose of the article is to highlight the forms of documentation of materials on the history of Jews during the Second World War and the Holocaust in Mizochi in the Mizochi library in the Rivne region. The article highlights the activities of the Ukrainian-German project "Network of Remembrance" and the results of this project for the Mizochi community (digitization of documents, publication of an edition about the Holocaust in Mizochi, installation of information tables near the site of the mass shooting of the Jewish community in 1942).

Keywords: library in the Mizoch, Holocaust, Jews, "Network of Memory".

Зважаючи на те, що історія Мізоча багатогранна - вона постійно перебуває у колі зацікавлення професійних інтересів науковців, дослідників, краєзнавців, - особливо, коли це стосується періоду Другої світової війни, адже під час Голокосту за різними даними тут було вбито близько 1,5 тис. євреїв [7, с. 60].

За період з 2011 р. і до сьогодні в фонді мізоцької бібліотеки зібрано великий об'єм інформації краєзнавчого характеру даного періоду. Це: фотографії, документи, статті в книгах, ЗМІ, на сторінках Інтернет видань, фільми, презентації, спогади очевидців історичних подій. Ініціативна група, яка збирала інформацію складалася з професійних істориків, краєзнавців, а також представників Мізоцької територіальної громади. Місцями пошуку інформації були: Краєзнавчий відділ Рівненської обласної наукової бібліотеки, особисті архіви жителів Мізоча, публікації дослідників на сторінках фахових та краєзнавчих видань, в засобах масової інформації, на сторінках мережі Інтернет тощо.

Особливо цінними для збереження історичної пам'яті стали спогади євреїв, опубліковані у 1960 р. івритом в Меморіальній книзі Мізоча. В 2022 р. цю книгу було перекладено з івриту на англійську мову і з англійської мови на українську (перекладач - Дмитро Аладько, і яка є доступною на електронних ресурсах [4]. Також в бібліотеці зберігаються книги, які висвітлюють історію євреїв та Голокост авторства Романа Михальчука: «Мізоч: трагічні сторінки історії 1939-1955» [5], «Смерть і виживання під час Голокосту: терени сучасної Рівненщини» [6], а також книга Лоуренса Брауна «Відлуння з Мізоча. Зниклий Штетл» [1], каталог виставки «Масові розстріли. Голокост між Балтійським і Чорним морями 1941-1944» [3], яка відбулася в 2016 р. в Берліні в музеї "Топографія терору" і окремо розповідала про Голокост в Мізочі.

Краєзнавчі ресурси в Бібліотеці-філії селища мізоч зберігаються:

- на паперових носіях – у краєзнавчому відділі бібліотеки;
- на електронних носіях – в локальній базі робочого комп'ютера в тематичних папках.

Вся зібрана інформація акумульована в фонді бібліотеки, що є цінним для тих, хто хоче вивчати історію краю, а це:

- студенти – для написання наукових статей та дипломних робіт;
- учні МАН (Малої академії наук);
- педагоги – для проведення відкритих уроків;
- професійні історики – для наукових досліджень;
- краєзнавці-любителі.

Важливе значення для реалізації планів збереження єврейської культурної спадщини має співпраця з україно-німецьким проектом "Мережа пам'яті" з 2020 р., яка стала можливою за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини. Метою проекту є захист місць пам'яті жертв масових злочинів нацизму, вивчення історії Голокосту на території України, фіксація спогадів очевидців подій, вивчення, збереження та вшанування пам'яті жертв нацизму. Партнерами проекту стали: Фундація «Меморіал убитим євреям Європи» (Берлін), ГО «Український центр вивчення історії Голокосту» (Київ), ГО «Інша освіта» (Київ).

Учасниками проєкту стали представники територіальних громад України - історики, представники влади, працівники музеїв, бібліотек. Від Мізоча ініціативу представляли Роман Михальчук - професор кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету, Оксана Пальчевська - завідувача бібліотекою-філією селища Мізоч, Вікторія Прокопчук - начальник відділу культури і туризму, молоді та спорту Мізоцької селищної ради.

Протягом 2020-2023 рр. представники ініціативи мізоцької громади брали участь в онлайн зустрічах із іншими ініціативами - учасниками проєкту, де обговорювалися питання вивчення історії Голокосту, проведення дослідницької роботи, активніше залучення громади у комеморативні практики та проведення інших заходів. Обговорювалися питання захисту місць поховання розстріляних євреїв нацистами в роки Другої світової війни, потребу опублікування видання про Голокост в Мізочі, додаткового означення інформаційними таблицями місця вбитих євреїв.

В 2023 році «Мережа пам'яті» оголосила конкурс проєктів для громадських організацій, для бібліотек, архівів, музеїв для підтримки збереження інформації під час війни. Бібліотека-філія селища Мізоч взяла участь у цьому конкурсі із проєктом: «Про збереження та фіксацію історичних документів, фотографій, спогадів очевидців подій періоду Другої світової війни про Голокост у Мізочі» і отримала підтримку в номінації «Значний внесок у збереження культурної спадщини у воєнній ситуації». На реалізацію проєкту до бібліотеки надійшло 30 575 грн. Ці кошти дали змогу придбати необхідну техніку в бібліотеку:

- принтер із сканером для кольорового друку та для створення цифрових копій документів і фотографій;
- проєктор та проєкційний екран для демонстрації слайдів, відео презентацій, віртуальних виставок документів, фотографій, відео спогадів очевидців подій;
- зовнішній жорсткий диск для резервного збереження цінної інформації краєзнавчого характеру;
- фотопапір та офісний папір для створення паперових копій документів, фотографій, які будуть використовуватися у формуванні виставкових експозицій під час проведення заходів.

Важливим результатом співпраці у проєкті стала публікація видання Романа Михальчука «Мізоч: життя та загибель єврейської громади» (2023 р.) [7], над яким автор працював два роки. У ньому досліджено історію Голокосту в селищі Мізоч Рівненського району Рівненської області, центрі Мізоцької територіальної громади. Видання розраховано на істориків, краєзнавців, учителів, учнів та усіх, хто цікавиться історією України, рідного краю, Другої світової війни й етнічних меншин України. Крім того, підготовлено інформаційну таблицю про життя та загибель єврейської громади Мізоча, яку буде встановлено поблизу місця розстрілу євреїв в південній околиці Мізоча біля пам'ятника Голокосту, встановленого ще 1989 р. [2].

Окрім цього, в рамках проєкту «Мережа пам'яті» в 2023 р. бібліотека-філія селища Мізоч отримала 17 книг від Українського центру вивчення історії Голокосту (УЦВІГ). Це книги спогадів і свідчень очевидців про страшні злочини, які чинили нацисти в роки Другої світової війни на окупованих територіях.

На сьогодні в бібліотеці-філії селища Мізоч створений «Цифровий архів цінних історичних документів Мізоча», які висвітлюють всі періоди історії населеного пункту. В ньому окремо виділений розділ: «Доля єврейського населення Мізоча», де розміщена 441 цифрова копія документів та публікацій. Також створений і «Цифровий архів історичних фотографій Мізоча», де розміщено 326 цифрових копій фотографій із особистих архівів жителів Мізоча.

Для відвідувачів бібліотеки та осіб, які цікавляться подіями Голокосту в Мізочі, для зручного та швидкого пошуку створено тематичну папку «Доля єврейського населення Мізоча», де розміщено паперові копії цифрових документів, фотографій даної тематики, – з

локальної бази та мережі Інтернет (239 сторінок тексту). Роздруковано 39 фотографій Мізоча першої половини ХХ ст., які раніше зберігалися тільки в електронному вигляді. Зроблена каталогізація роздрукованих матеріалів (їх розміщення в тематичній папці «Доля єврейського населення Мізоча» із зазначенням року, авторства, та назвою зображеного об'єкту).

Завдяки наявній техніці, жителям Мізоцької громади надана можливість оцифрувати документи та фотографії із власних архівів, за умови що вони нададуть право бібліотеці користуватись цими цифровими копіями. Таким чином, бібліотека оцифрує і свою колекцію і поповнює її за рахунок копій документів і фотографій, наданих жителями Мізоча. Вся оцифрована інформація зберігається в локальній базі робочого комп'ютера, та дублюється на зовнішній жорсткий диск для кращого збереження історичної спадщини, що особливо актуально сьогодні, в умовах повномасштабної війни.

Збереження інформації - це дуже важливо, але це не самоціль. Метою цієї роботи є ще і надання вільного доступу до інформації про історичні події в Мізочі (в т. ч. і про події Другої світової війни і про Голокост в 1942 р.) всім, хто має потребу в краєзнавчій інформації.

На основі зібраних бібліотекою краєзнавчих документів матеріалів, фотографій, книг з щороку 27 січня, в Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту, та 13-14 жовтня – в дні розстрілу мізоцьких євреїв в бібліотеці проводяться заходи по вшануванню пам'яті загиблих: вечори пам'яті, історичні години, книжково-документальні виставки. Проводяться пам'ятні заходи біля пам'ятного знаку «Жертвам Голокосту 1942 року» в південній околиці Мізочі. 13 жовтня 2023 р. в приміщенні Мізоцького будинку культури було проведено вечір пам'яті «Гірка пам'ять Голокосту», присвячений 81 річниці пам'яті жертв Голокосту в Мізочі. Цей захід став своєрідним підсумком роботи над проектом «Про збереження та фіксацію історичних документів, фотографій, спогадів очевидців подій періоду Другої світової війни про Голокост у Мізочі». Завідуюча бібліотекою-філією селища Мізоч Оксана Пальчевська виступила із доповіддю про долю єврейського населення Мізоча в роки Другої світової війни, розповіла про результати реалізації проекту «Мережі пам'яті». З презентацією «Штетл, що зник» (про події на наслідки Голокосту в Мізочі) виступив кандидат історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії РДГУ Роман Михальчук. Присутні змогли ознайомитися із книжково-документальною виставкою «Трагічні сторінки в історії Мізоча», де були розміщені книги про Голокост (зокрема, отримані бібліотекою від Українського Центру вивчення історії Голокосту), а також паперові копії документів, публікацій, фотографій, створених завдяки реалізації проекту.

Таким чином, бібліотека-філія селища Мізоч КЗ «Мізоцький центр культури, дозвілля і туризму» Мізоцької селищної ради на сьогодні є надійним місцем зберігання матеріалів з історії та культури євреїв (зокрема, періоду Голокосту). Співпраця з україно-німецьким проектом «Мережа пам'яті» дала можливість реалізувати заплановані заходи збереження та примноження матеріалів з історії та культури євреїв: оцифрування документів, публікація видання про Голокост в Мізочі, встановлення інформаційних таблиць поблизу місця масового розстрілу єврейської громади в 1942 р. тощо.

Джерела та література

1. Браун Л. Відлуння з Мізоча: зниклий штетл / пер. з англ. Д. Аладька. Рівне : ПП «Формат-А», 2020. 74 с.
2. Гордич В. Як за підтримки з Німеччини на Рівненщині розповідають про події Голокосту. *Суспільне Рівне*. 2023. URL.: https://suspilne.media/amp/639846-ak-za-pidtrimki-z-nimeccini-na-rivnensini-rozpovidaut-pro-podii-golokostu/?fbclid=IwAR2YNW_cdn3N9gv-zqoNwr_Gn43btj6Fwomualdgs_KXBxG3gxERBUkfn8vM
3. Масові розстріли. Голокост від Балтійського до Чорного моря, 1941–1944. Київ : Фамільна друкарня «Huss», 2021. 340 с.

4. Меморіальна книга Мізоча. URL: <https://www.jewishgen.org/Yizkor/Mizoch/Mizochu.html#TOC>
5. Михальчук Р. Мізоч: трагічні сторінки історії. 1939–1955. Вид. 2-ге, доповнене. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2022. 344 с.
6. Михальчук Р. Смерть і виживання під час Голокосту: терени сучасної Рівненщини. Рівне: Волинські обереги, 2022. 272 с.
7. Мізоч: життя та загибель єврейської громади / Роман Михальчук. Київ : Український центр вивчення історії Голокосту, 2023. 108 с.

References

1. Braun L. Vidlunnia z Mizocha: znykliyi shtetl / per. z anhl. D. Aladka. Rivne : PP «Format-A», 2020. 74 s.
2. Hordych V. Yak za pidtrymky z Nimechchyny na Rivnenshchyni rozpovidaiut pro podii Holokostu. *Suspilne Rivne*. 2023. URL.: https://suspilne.media/amp/639846-ak-za-pidtrimki-z-nimeccini-na-rivnensini-rozpovidaut-pro-podii-golokostu/?fbclid=IwAR2YNW_cdn3N9gv-zqoNwr_Gn43btj6FwomualdgsKXBxG3gxERBUkfn8vM
3. Masovi rozstrily. Holokost vid Baltiiskoho do Chornoho moria, 1941–1944. Kyiv : Familna drukarnia «Huss», 2021. 340 s.
4. Memorialna knyha Mizocha. URL: <https://www.jewishgen.org/Yizkor/Mizoch/Mizochu.html#TOC>
5. Mykhalchuk R. Mizoch: trahichni storinky istorii. 1939–1955. Vyd. 2-he, dopovnene. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kondor», 2022. 344 s.
6. Mykhalchuk R. Smert i vyzhyvannia pid chas Holokostu: tereny suchasnoi Rivnenshchyny. Rivne: Volynski oberehy, 2022. 272 s.
7. Mizoch: zhyttia ta zahybel yevreiskoi hromady / Roman Mykhalchuk. Kyiv : Ukrainyskyi tsentr vyychennia istorii Holokostu, 2023. 108 s.

УДК 94 (100):930

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Володимир Харчук

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33027, м. Рівне, вул. Ст. Бандери, 12

e-mail: volodymyrkhar1998@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9313-3780>

Анотація. Автори статті Харчук Володимир Сергійович і Гуменюк Оксана Володимирівна. Стаття називається «Всесвітня історія в сучасних дослідженнях». В цій роботі була спроба дослідити, як скіфи в VII столітті до нашої ери впливали на історію світу. В цей період вони напали на землі Передньої Азії і грабували її приблизно 28 років. Про їхнє вторгнення є згадки не тільки в істориків Давньої Греції, наприклад Геродота, а ще й досить багато деталей про них можна дізнатися з клинописних табличок Ассирії та країн, які її оточували. Роботу виконували за допомогою таких методів: пошуковий (теоретичний аналіз історичних джерел, систематизація даних істориків античності та сучасності), історико – ретроспективний (співставлення історичних даних, подій та явищ), порівняльний (порівняння історичних фактів, подій та явищ), логічно – історичний (аналіз відомих історичних фактів щодо скіфів Північного Причорномор'я) та також абстрагування, тому що роботи античних авторів часто мають багато метафор і необхідно їх зрозуміти, щоб отримати інформацію.

Отже, у VII столітті до нашої ери, племена скіфів напали на Передню Азію, їх тактика ведення бою, кінні лучники, була однією з найкращих на той час. Своєю появою

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Шандор Фьольдварі ГРОМАДЯНСЬКИЙ РОЗВИТОК ЯК КОРИНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СВОЄРІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ — ПРАВОСЛАВНІ БРАТСТВА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОНФЕСІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	3
Микола Романчук, Руслан Пальчевський УЧАСТЬ ПЛАСТУНІВ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ЛЕГІОНУ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ (1914-1918 РОКІВ).....	8
Іван Пушук ТРАГЕДІЯ ЧЕСЬКОГО МАЛИНА ОЧИМА УКРАЇНСЬКИХ СУСІДІВ: УСНОІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	13
Віктор Іванчук, Валентина Добровичинська УКРАЇНСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ РІВНОГО У ВІДЗНАЧЕННІ ПАМ'ЯТНИХ ДАТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ (1941–1944 РОКІВ).....	22
Руслан Сіромський «ОБЕРГТИ ВІД НЕБАЖАНИХ КОНТАКТІВ»: ПОВОЄННІ ПОЇЗДКИ ПЕТРА КРАВЧУКА В ЗАХІДНІ ОБЛАСТІ УРСР.....	25
Олександр Дмитрук, Валерій Шеретюк ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»	31
Оля Сорочинська ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ ТА МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В МОВАХ ВІЙНИ	38

РОЗДІЛ II ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Олег Озимчук АНАЛІЗ ВПЛИВУ РИМСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ НА СУСПІЛЬСТВО В ПЕРІОД ІМПЕРІЇ.....	45
Олег Озимчук, Катерина Джумаєва ПОВСТАННЯ ХЕРЕВАРДА УЕЙКА (1070-1071) В АНГЛІЙСЬКОМУ КОРОЛІВСТВІ.....	52

Олег Озимчук, Юлія Остапчук ОСОБИСТИЙ ВПЛИВ АЛЕНОР АКВІТАНСЬКОЇ НА ЗАГОСТРЕННЯ АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКИХ ПРОТИРІЧ В XII – НА ПОЧАТКУ XIII СТОЛІТЬ.....	60
Ольга Арама МОЛДАВСЬКО-ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД КРИЗИ В ОСМАНСЬКІЙ ІМПЕРІЇ (1510-1512)	68
Galina Costețchi MOLDOVA'S RELATIONS WITH POLAND DURING THE CRISIS MILITARY-POLITICAL FROM 1648-1674.....	73
Юрій Андрощук НАЦІОНАЛІЗМ ЯК РУШІЙНА СИЛА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД СЕРЕДИНИ XVII - ПОЧАТКУ XIX СТ.....	85
Анастасія Ковальчук, Руслан Постоловський БАЛКАНСЬКІ КРАЇНИ У ВЕРСАЛЬСЬКІЙ СИСТЕМІ МИРНИХ ДОГОВОРІВ.....	91
Володимир Сухий, Ольга Сєверова ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В АНГЛІЇ.....	99
Степан Синяк, Наталія Плюта РОЗВИТОК ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ПРЕСИ У США В XX СТ.	102
Марія Микосянчик БОРІТЬБА «НЕГАТИВНИХ» ХРИСТІЯН З НАЦІОНАЛ- СОЦІАЛІСТАМИ В ПЕРІОД ТРЕТЬОГО РЕЙХУ	109
Владислав Кладько, Інна Мартинчук ФАКТОРИ ПРОТИСТОЯННЯ МІЖ ІНДІЄЮ ТА ПАКИСТАНОМ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XX СТОЛІТТЯ.....	115
Катерина Таєр-Ульянова ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРОТИБОРСТВО МІЖ СРСР І США В ПЕРІОД «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ»	121
Інна Вівчар ВПЛИВ КУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ.....	127
Владислав Климовець, Інна Мартинчук ПОЗИЦІЯ США ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В 2014-2022 РОКІВ.....	133
Оксана Кундеус СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ.....	141

Іван Колінько
ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОГОВОРУ
ПРО КОЛЕКТИВНУ БЕЗПЕКУ (ОДКБ) У ХРОНОЛОГІЧНОМУ ПОРЯДКУ149

Олег Санжаревський
ПОРІВНЯННЯ ПРОПАГАНДИСТСЬКИХ НАРАТИВІВ ТЕРОРІСТИЧНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ ІДІЛ ТА ТАЛІБАґУ: ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ156

РОЗДІЛ ІІІ

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО, ІСТОРІОГРАФІЯ ТА КУЛЬТОРОЛОГІЯ

Андрій Слесаренко
ІВАН ФРАНКО ПРО ОДИНАДЦЯТИЙ КОНГРЕС СХОДОЗНАВЦІВ 1897 РОКУ165

Роман Михальчук, Оксана Пальчевська
ДОКУМЕНТИ З ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ЄВРЕЇВ МІЗОЧА: ФОРМИ
ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА ЗБЕРІГАННЯ НА ПРИКЛАДІ МІЗОЦЬКОЇ
БІБЛІОТЕКИ168

Володимир Харчук
ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ172

Володимир Грицишин, Марія Грицишина
РОЛЬ ПОСТНЕОПАТРИСТИКИ В МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИНАХ
СЬОГОДЕННЯ177

Віталій Ігнат'єв
ІСИХАЗМ ТА САКРАЛІЗАЦІЯ В ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ ТА ДЕРЖАВИ.....180

Юрій Ліннік
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ186

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....194

ЗМІСТ.....196

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 35

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 30.11.2023 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 254/1. Ум. друк. арк. 11,19.

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 35. Рівне, 2023. 199 с.

УДК 94(477) + 94(100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023